236,529

פונט פארגרעסערונג אין קאנאדע אליין אין לעצטע פינף וואָכן

"SALADA" TEA

'פריש פון די גערטנער'

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פארטזעצונג)

ביי ראָבערט בירנער זיינען די אויגן געוואָרן ווייס אויפגעריסן פון שרעק; זיין געזיכט איז געווען אש־גרוי, און זיינע הענט האָבן זיך אזוי שטארק צוזאמענגעקראָמפּעט, דאָס די נעגל האָבן זיך אייגעגראָבן אין זיין איינגעגעס פלייש. ער האָט געוואוסט, אז ער קאָן ניט דערוואַרטן קיין רחמנות פון די דאָזיקע פאַרצווייפלטע מענשן, וועלכע ער האָט שטענדיק גרויזאַם באַהאַנדלט, דאָך האָט ער אָנגעהויבן בעטן, וויינען און באַשווערן, אז מען זאָל אים דעם דאָזיקן מאָל שיינקען זיין לעבן.

אָבער קיינער האָט אים אפילו ניט געוואָלט הערן.

— חברים, — האָט ראָנאָווין ווייטער דערט, — לויט דעם אידישן געזעץ איז דער קלעגער דער ערשטער אויסצופירן דעם אורטייל איבער דעם פאַר'משפט'ן, און דארום בין איך, אלס דער קלאָגער, באַרייט צו ווערן דער תליין פון דעם האָט געפילט, דאָס מיט דעם דאָזיקן טאָט פאַנגט זיך אָן לאַנגען און בלוטיקער קאַמף צווישן זיי און די דייטשן.

דאַן האָט ראָנאָווין צו זיי א רוף געטאָן:

— חברים, פארגעסט ניט וואו מיר זיינען. מיר מוזן גיין!

ווען זיי זיינען אָבער צוגענאָנגען צו דער טיר און זי געעפנט, האָבן זיי דערזען פאַר זיך א גאַנצע מחנה באַוואַפנטע סאָלדאַטן, וועלכע האָבן איצט זיך א וואָרף געטאָן אויף זיי.

— מיר זיינען פאַרראָטן! — האָט ראָנאָווין אויסגעשריען, — שנעל צו דער צווייטער טיר!

די אַנדערע טיר איז אָבער געווען פעסט פאַרשלאָסן פון דרויסן, און ווען אויפבראָכן זי האָט נאָר קיין לייד ניט געקאָנט זיין, מען האָט זיך געמוזט אומקערן צו דער ערשטער.

קיין קאָמאַנדיר האָבן די חברים ניט געזעען, נאָר זיי האָבן געהערט זיין באַפעל:

— סאָלדאַטן, נעמט זיי געפאַנגען!

עס איז געווען קלאָר, דאָס דער קאָמאַנדיר איז געווען אזוי זיכער אין זיין זיג, אז ער האָט געוואָלט אלעמען ברייגען לעבעדיקערהייד געפאַנגען, אום זיך אויסצוצייכענען פאַר זיינע אפיצערן.

די סאָלדאַטן, וועלכע האָבן געקראָגן דעם באַפעל ניט צו שיסן, האָבן זיך א וואָרף געטאָן אויף די חברים מיט די דיקע זייטן פון זייערע ביקסן, און איינער פון סעמיאָ'ס פריינט איז ווירקלאַך נידערגעשמעטערט געוואָרן צו דער ערד; אָבער אין דעם דאָזיקן אויגנבליק האָט ראָנאָווין אויסגערופן:

— חברים שיסט!

די רעוואָלווערן האָבן געקראַכט און די סאָלדאַטן, וועלכע זיינען געשטאַנען אין די פאָדערשטע רייען זיינען אַלע געפאַלן פארוואונדעטע.

איצט האָט שוין דער קאָמאַנדיר געהייסן שיסן; אָבער עס איז געווען צו שפּעט, דען די מאַראָל פון די סאָלדאַטן, ווי עס ווערט אָנגערופן, איז פאַרשוואונדן, די פּלוצלומדיקע אטאקע פון דעם שונא האָט זיי־צעטומלט און צעמישט, זיי האָבן פאַרלאָרן די מוט און האָבן אָנגעהויבן זיך צוריקקערן.

די חברים זיינען אָבער געווען מוטיקער, און דערצו האָט די פאַרצווייפלונג פון זייער לאַגע, פון וועלכער זיי האָבן געמוזט זיך רעטן, צוגעגעבן זיי א גוואַלדיקן אויפטעט. און אזוי האָבן זיי טריט ביי טריט צוריקגעטריבן די סאָלדאַטן ביז עס איז זיי געלונגען צו קומען צו די טרעפּ, און ווי זיי האָבן געהאַפּט וועלן זיי באַלד דערגרייכן די טיר.

אינטערדעסן אָבער האָבן די סאָלדאַטן צוגעקראָגן פאַרשטאַרקונג, דען אין דער הויפּט קוואַרטיר פון לייוקי האָט מען שנעל דערפאַרן, אז עס גייט אָן א שלאַכט מיט ראָנאָווינס פריינט און מען האָט אַרויסגעשיקט מער סאָלדאַטן, וועלכע האָבן איצט מיט א ווילדער מאַכט זיך א וואָרף געטאָן קעגן דער קליינער הייפּעלע מענשן.

די לאַגע איז געווען א פאַרצווייפלטע. ראָנאָווין מיט זיינע חברים האָבן געזען פאַר זיך אַלע וועגן אָפּגעשניטן, די קאָרידאָרן, די טרעפּ און די צימערן זיין נעגן געווען באַזעצט מיט סאָלדאַטן. פאַר די פריינט איז ניט געבליבן קיין אנדער וועג נאָר זיך צוריקצוציען אין דעם קעלער אונטער די טרעפּ.

— איצט זיינען זיי געפאַנגען ווי די מיין אין פאַסטקע, — האָט זיי געהערט פון אויבן א געלעכטער, ווארשיינלאַך פון דעם קאָמאַנדיר.

און ווירקלאַך איז פאַר ראָנאָווינ'ען און זיינע פריינט ניט געווען קיין רעטונג. דער קעלער איז געווען מורא'דיק טיף און זומפּיק און נאַס, און עס האָט ניט געקאָנט זיין קיין האָפענונג צו אנטלויפן פון דאַנען.

— זיי ווילן אונז פארהונגערן, — האָט סעמיאָן געבראָכן.

אָבער זיי האָבן ניט געדאַרפט וואַרטן אויף א הונגער טויט, דען פּלוצלונג האָבן זיי דערהערט פון דער זייט א שטאַרקן גערויש, און צו זייער גרויסער איבערראשונג האָבן זיי דערזען א וואַסער שטראָם זיך אריינגרייסן צו זיי אין קעלער.

— זיי האָבן געעפנט ערגעץ א קאַנאַל צום ניעמאַן, אום צו דערטרינקען אונז! — האָט ראָנאָווין אויסגערופן מיט שרעק.

דאָס הויז וואו עס האָט זיך איצט געפונען דער דייטשער געריכט און וואָס איז פריער געווען באַוואוינט פון דעם רוסישן פּריסטאַוו, האָט אמאָל געהערט צו דעם פּוילישן מאַגנאַט, גראַף טישקעוויץ, און איז געווען געבויט אין די אַלטע פעאדאַלע צייטן.

אין יענע צייטן, ווען קיין מענש איז ניט געווען זיכער, ניט מיט זיין לעבן און ניט מיט זיין פאַרמעגן פון די באַראָנען און ניט פון די רויב ריטער, פלעגען די הייזער געבויט ווערן מיט געהיימע קעלערן, און מיט באַהאַלטענע גייגנע, אום זיך צו קאָנען רעטן אין צייט. אין פילע הייזער זיינען אין די קעלערן געווען דורכגעגראָבן געהיימע קאַנאַלן צום טייך, וואו א שיפל האָט שטענדיק געוואַרט, אום אין דער צייט פון אן איבערפאַל אויפ'ן הויז זאָלן די איינוואוינער דורכשווימען דעם קאַנאַל און זיך רעטן אין דער שיפל.

אזוי איז אויך געווען געבויט דעם אַלטן טישקעוויצ'עס הויז אין לאָווין, וואָס איז געווען דורך א דורכגעגראָבענעם קאַנאַל טיף אין קעלער פאַרבונדן מיט דעם ניעמאַן. עס איז געווען קלאָר, אז די דייטשן וואָלטן קיינמאָל ניט געוואוסט פון דער דאָזיקער געהיימניש, ווען די איצט אָבער, נאָכדעם ווי עס איז זיי געלונגען אריינצוטרייבן ראָנאָווינ'ען מיט זיינע חברים אין קעלער, האָבן די דייטשן געפונען די טירל, וואָס האָט פאַרשלאָסן דעם קאַנאַל און דאָס וואַסער פון טייך האָט איבערגעפלייצט דעם קעלער.

שוין זיינען די פריינט געשטאַנען אין וואַסער ביז די קנעבלאַך, אָבער באַלד האָט עס זיי דערגרייכט ביז צו די קני און עס איז געשטיגן אימער העכער און העכער.

— מיר זיינען פאַרלאָרן, — האָט דאָזיקן פאַרברעכער. ברייגנט א שטריק און מיר וועלן אים אויפהייגנען טאַקע דאָ, אין דעם דאָזיקן גערעכטס־זאַל אויף דעם הייליגאַכטער, אזוי האָט אויף געטאָן די דייטשע אויטאָריטעט מאַכט מיט פיר־לע פון אירע שונאים, וועלכע זי האָט שנעל דערפאַרן, אז עס גייט אָן א שלאַכט — אן אויג פאַר אן אויג, א צאָן פאַר א צאָן.

דאָ האָט מירקין אלס אַדוואָקאַט פון דעם אָנגעקלאָגטן פּראָטעסטירט.

— אויב די דייטשן, — האָט ער געזאָגט, — האָבן אין געוויסע פעלע באַוויזן גרויזאַמקייטן, דאַרפן מיר זיי נאָכטאָן? מיר דאַרפן דעם פאַר'משפט'ן אוועקפירן מיט אונז און אים געבן א געלעגנהייט פאַר א נייעם פּראָצעס.

— דער אורטייל איז אויסגעשפּראָכן, — האָט סעמיאָן אלס ריכטער געזאָגט מיט א פינסטערער מינע, — און מיר דאַרפן ניט האַלטן לייגנער אויף אונזער בוזעס קיין שלאַנג. דער פאַר'משפּט'ער מוז שטאַרבן, און טאַקע דאָ אויפ'ן אָרט. ווען די לעמקעס אין זיינע פריינט וועלן מאָרגן דאָ געפינען א זייער חבר האָט געקראָגן זיין פולע שטראָף, וועלן זיי וויסן, אז זייער פאַרברעכן ווערט ניט פאַרשווינן, און זיי וועלן מורא האָבן; ברייגנט די שטריק!

מען האָט געבראַכט א שטריק און מען האָט אריפגעוואָרפן די פעטליע צו דעם מיליטערישן פּראָקוראָר אויפ'ן האַלז.

ראָבערט בירנער האָט פון שרעק שיר פאַרלאָרן זיין באַוואוסטזיין. ער איז געווען אין אמת'ן האַלב טויט נאָך איידער מען האָט אים צוגעפירט צום היינע לאַכטער, וואָס איז געווען זיין תליה. ער האָט נאָר געמורמלט עטלאַכע אומפאַרשטענדלאַכע ווערטער אין מיט א מינוט שפּעטער איז זיין קערפּער שוין געהאַנגען אויבאַוועגלאַך אין דעם געריכט זאַל פון לאַווין.

א ווייל זיינען די חברים געשטאַנען אומבאַוועגלאַך, שטום און פאַרשטיינערט. עס איז געווען קלאָר, דאָס יעדער פון זיי האָט געפילט, דאָס מיט דעם דאָזיקן טאָט פאַנגט זיך אָן לאַנגען און בלוטיקער קאַמף צווישן זיי און די דייטשן.

דאַן האָט ראָנאָווין צו זיי א רוף געטאָן:

— חברים, פאַרגעסט ניט וואו מיר זיינען. מיר מוזן גיין!

ווען זיי זיינען אָבער צוגענאָנגען צו דער טיר און זי געעפנט, האָבן זיי דערזען פאַר זיך א גאַנצע מחנה באַוואַפנטע סאָלדאַטן, וועלכע האָבן איצט זיך א וואָרף געטאָן אויף זיי.

— מיר זיינען פאַרראָטן! — האָט ראָנאָווין אויסגעשריען, — שנעל צו דער צווייטער טיר!

די אַנדערע טיר איז אָבער געווען געפעסט פאַרשלאָסן פון דרויסן, און ווען אויפבראָכן זי האָט נאָר קיין לייד ניט געקאָנט זיין, מען האָט זיך געמוזט אומקערן צו דער ערשטער.

קיין קאָמאַנדיר האָבן די חברים ניט געזעען, נאָר זיי האָבן געהערט זיין באַפעל:

— סאָלדאַטן, נעמט זיי געפאַנגען!

עס איז געווען קלאָר, דאָס דער קאָמאַנדיר איז געווען אזוי זיכער אין זיין זיג, אז ער האָט געוואָלט אלעמען ברייגען לעבעדיקערהייד געפאַנגען, אום זיך אויסצוצייכענען פאַר זיינע אפיצערן.

די סאָלדאַטן, וועלכע האָבן געקראָגן דעם באַפעל ניט צו שיסן, האָבן זיך א וואָרף געטאָן אויף די חברים מיט די דיקע זייטן פון זייערע ביקסן, און איינער פון סעמיאָ'ס פריינט איז ווירקלאַך נידערגעשמעטערט געוואָרן צו דער ערד; אָבער אין דעם דאָזיקן אויגנבליק האָט ראָנאָווין אויסגערופן:

— חברים שיסט!

די רעוואָלווערן האָבן געקראַכט און די סאָלדאַטן, וועלכע זיינען געשטאַנען אין די פאָדערשטע רייען זיינען אַלע געפאַלן פארוואונדעטע.

איצט האָט שוין דער קאָמאַנדיר געהייסן שיסן; אָבער עס איז געווען צו שפּעט, דען די מאָראַל פון די סאָלדאַטן, ווי עס ווערט אָנגערופן, איז פאַרשוואונדן, די פּלוצלומדיקע אטאקע פון דעם שונא האָט זיי־צעטומלט און צעמישט, זיי האָבן פאַרלאָרן די מוט און האָבן אָנגעהויבן זיך צוריקקערן.

די חברים זיינען אָבער געווען מוטיקער, און דערצו האָט די פאַרצווייפלונג פון זייער לאַגע, פון וועלכער זיי האָבן געמוזט זיך רעטן, צוגעגעבן זיי א גוואַלדיקן אויפטעט. און אזוי האָבן זיי טריט ביי טריט צוריקגעטריבן די סאָלדאַטן ביז עס איז זיי געלונגען צו קומען צו די טרעפּ, און ווי זיי האָבן געהאַפּט וועלן זיי באַלד דערגרייכן די טיר.

אינטערדעסן אָבער האָבן די סאָלדאַטן צוגעקראָגן פאַרשטאַרקונג, דען אין דער הויפּט קוואַרטיר פון לייוקי האָט מען שנעל דערפאַרן, אז עס גייט אָן א שלאַכט מיט ראָנאָווינס פריינט און מען האָט אַרויסגעשיקט מער סאָלדאַטן, וועלכע האָבן איצט מיט א ווילדער מאַכט זיך א וואָרף געטאָן קעגן דער קליינער הייפּעלע מענשן.

די לאַגע איז געווען א פאַרצווייפלטע. ראָנאָווין מיט זיינע חברים האָבן געזען פאַר זיך אַלע וועגן אָפּגעשניטן, די קאָרידאָרן, די טרעפּ און די צימערן זיין נעגן געווען באַזעצט מיט סאָלדאַטן. פאַר די פריינט איז ניט געבליבן קיין אנדער וועג נאָר זיך צוריקצוציען אין דעם קעלער אונטער די טרעפּ.

— איצט זיינען זיי געפאַנגען ווי די מיין אין פאַסטקע, — האָט זיי געהערט פון אויבן א געלעכטער, ווארשיינלאַך פון דעם קאָמאַנדיר.

און ווירקלאַך איז פאַר ראָנאָווינ'ען און זיינע פריינט ניט געווען קיין רעטונג. דער קעלער איז געווען מורא'דיק טיף און זומפּיק און נאַס, און עס האָט ניט געקאָנט זיין קיין האָפענונג צו אנטלויפן פון דאַנען.

— זיי ווילן אונז פארהונגערן, — האָט סעמיאָן געבראָכן.

אָבער זיי האָבן ניט געדאַרפט וואַרטן אויף א הונגער טויט, דען פּלוצלונג האָבן זיי דערהערט פון דער זייט א שטאַרקן גערויש, און צו זייער גרויסער איבערראשונג האָבן זיי דערזען א וואַסער שטראָם זיך אריינגרייסן צו זיי אין קעלער.

— זיי האָבן געעפנט ערגעץ א קאַנאַל צום ניעמאַן, אום צו דערטרינקען אונז! — האָט ראָנאָווין אויסגערופן מיט שרעק.

דאָס הויז וואו עס האָט זיך איצט געפונען דער דייטשער געריכט און וואָס איז פריער געווען באַוואוינט פון דעם רוסישן פּריסטאַוו, האָט אמאָל געהערט צו דעם פּוילישן מאַגנאַט, גראַף טישקעוויץ, און איז געווען געבויט אין די אַלטע פעאדאַלע צייטן.

אין יענע צייטן, ווען קיין מענש איז ניט געווען זיכער, ניט מיט זיין לעבן און ניט מיט זיין פאַרמעגן פון די באַראָנען און ניט פון די רויב ריטער, פלעגען די הייזער געבויט ווערן מיט געהיימע קעלערן, און מיט באַהאַלטענע גייגנע, אום זיך צו קאָנען רעטן אין צייט. אין פילע הייזער זיינען אין די קעלערן געווען דורכגעגראָבן געהיימע קאַנאַלן צום טייך, וואו א שיפל האָט שטענדיק געוואַרט, אום אין דער צייט פון אן איבערפאַל אויפ'ן הויז זאָלן די איינוואוינער דורכשווימען דעם קאַנאַל און זיך רעטן אין דער שיפל.

אזוי איז אויך געווען געבויט דעם אַלטן טישקעוויצ'עס הויז אין לאָווין, וואָס איז געווען דורך א דורכגעגראָבענעם קאַנאַל טיף אין קעלער פאַרבונדן מיט דעם ניעמאַן. עס איז געווען קלאָר, אז די דייטשן וואָלטן קיינמאָל ניט געוואוסט פון דער דאָזיקער געהיימניש, ווען די איצט אָבער, נאָכדעם ווי עס איז זיי געלונגען אריינצוטרייבן ראָנאָווינ'ען מיט זיינע חברים אין קעלער, האָבן די דייטשן געפונען די טירל, וואָס האָט פאַרשלאָסן דעם קאַנאַל און דאָס וואַסער פון טייך האָט איבערגעפלייצט דעם קעלער.

שוין זיינען די פריינט געשטאַנען אין וואַסער ביז די קנעבלאַך, אָבער באַלד האָט עס זיי דערגרייכט ביז צו די קני און עס איז געשטיגן אימער העכער און העכער.

— מיר זיינען פאַרלאָרן, — האָט דאָזיקן פאַרברעכער. ברייגנט א שטריק און מיר וועלן אים אויפהייגנען טאַקע דאָ, אין דעם דאָזיקן גערעכטס־זאַל אויף דעם הייליגאַכטער, אזוי האָט אויף געטאָן די דייטשע אויטאָריטעט מאַכט מיט פיר־לע פון אירע שונאים, וועלכע זי האָט שנעל דערפאַרן, אז עס גייט אָן א שלאַכט — אן אויג פאַר אן אויג, א צאָן פאַר א צאָן.

דאָ האָט מירקין אלס אַדוואָקאַט פון דעם אָנגעקלאָגטן פּראָטעסטירט.

— אויב די דייטשן, — האָט ער געזאָגט, — האָבן אין געוויסע פעלע באַוויזן גרויזאַמקייטן, דאַרפן מיר זיי נאָכטאָן? מיר דאַרפן דעם פאַר'משפּט'ן אוועקפירן מיט אונז און אים געבן א געלעגנהייט פאַר א נייעם פּראָצעס.

— דער אורטייל איז אויסגעשפּראָכן, — האָט סעמיאָן אלס ריכטער געזאָגט מיט א פינסטערער מינע, — און מיר דאַרפן ניט האַלטן לייגנער אויף אונזער בוזעס קיין שלאַנג. דער פאַר'משפּט'ער מוז שטאַרבן, און טאַקע דאָ אויפ'ן אָרט. ווען די לעמקעס אין זיינע פריינט וועלן מאָרגן דאָ געפינען א זייער חבר האָט געקראָגן זיין פולע שטראָף, וועלן זיי וויסן, אז זייער פאַרברעכן ווערט ניט פאַרשווינן, און זיי וועלן מורא האָבן; ברייגנט די שטריק!

מען האָט געבראַכט א שטריק און מען האָט אריפגעוואָרפן די פעטליע צו דעם מיליטערישן פּראָקוראָר אויפ'ן האַלז.

ראָבערט בירנער האָט פון שרעק שיר פאַרלאָרן זיין באַוואוסטזיין. ער איז געווען אין אמת'ן האַלב טויט נאָך איידער מען האָט אים צוגעפירט צום היינע לאַכטער, וואָס איז געווען זיין תליה. ער האָט נאָר געמורמלט עטלאַכע אומפאַרשטענדלאַכע ווערטער אין מיט א מינוט שפּעטער איז זיין קערפּער שוין געהאַנגען אויבאַוועגלאַך אין דעם געריכט זאַל פון לאַווין.

א ווייל זיינען די חברים געשטאַנען אומבאַוועגלאַך, שטום און פאַרשטיינערט. עס איז געווען קלאָר, דאָס יעדער

האָט ניט קיין זאָרג

ווען איבערפירן אייערע זאַכן אין

ווייניפּעג ביטש אָדער גימלי

סימסינס טראַנספּער

ווען דאָס פאַר אייך טאָן פּינקטלאַך און ראיעל

צו אייער בעסטער צופרידנהייט

מיר מוזן אלצדיינג אין שטאַט און אין קאַנטרי

מעסיקע פּרייזן

טעלעפאָנירט 52 540

S. SIMKINS TRANSFER

456 STELLA AVE. - PHONE 52 540

שיקאַגאָ כשר סאָסעדזש קאָמפּאַני

מיר לאָזן וויסן אַלע אידן אין ווייניפּעג און קאַנטרי, אז מיר וועלן אינגיכן באַקומען דעם לעצטן שיפּמענט פון

פרישע קאָפּטשאָנקעס

פון רוסלאַנד, פאַר דעם יאָר, און איר זייט געבעטן זיך צוצייטן מיט אייערע אָרדערס ווייל דער שיפּמענט איז ניט קיין גרויסער

מיר האָבן אויך "האַם מייד" טראַנקעס

איר קאָנט ביי אונז שטענדיק באַקומען די בעסטע

וואורשט, סאַלאַמי, באַלאָני, פראַנקפורטערס קאָרנד ביף, גערויכערטע פליישן, פּאַסטראַמע און אַלע סאָרטן גערויכערטע פיש

געמאַכט אונטער אויפזיכט פון א דאָמיניאָן גאַווערנמענט אינספּעקטאָר און

שטרייניג כשר בהשגחת הרב י. י. כהנאָוויטש

מיט א שטענדיקן משגיח אין דער פעקטאָרי

די שיקאַגאָ כשר סאָסעדזש קאָמפּאַני

האָט זיך באַרימט געמאַכט מיט אירע פּראָדוקטן אין ווייניפּעג און איבער נאַנץ מערב קאַנאַדע, אין פאַרלויף פון איר לאַנג יאָריקער עקזיסטענץ.

קויפט, פאַרלאַנגט און עסט שיקאַגאָ כשר וואורשטן, געגרויכערטע פליישן און געגרויכערטע פיש — די בעסטע, געשמאַקסטע וואָס איר קאָנט באַקומען, און עס קאָסט אייך ניט טייערער

קאָנטרי אָרדערס פּינקטלאַך און שנעל אַרויסגעשיקט

שיקאַגאָ כשר סאָסעדזש פּראָדוקטן זיינען אומאיבערטרעפלאַך — מען עסט זיי אין יעדער אירישער היים אין ווייניפּעג און מערב קאַנאַדע.

CHICAGO KOSHER SAUSAGE MFG. CO.

358 FLORA AVE. PHONE 54 015

דיעזע מיטטיילונג איז צו מיליאָנען מענשען

אָלל־ברען איז פאַר זיי ווייכטיגע נייעס וועגן געזונט

מיליאָנען מענשען ווייסן אָן קאָפּווער־טאָג, שלעכטע שמיצונג און אַנדערע שטער־צען ווערען פערורזאַכט פון פערשטאָפונג. זיי ווייסן אויך אָן אָפּפיהר מיטלען, פו־לען און פּאַסעמירטע מעדיצינען וועלען נים ווירקען און וועלען זיכער נים ברייג־גען קיין פולשטענדיגע בעפרייונג פון פערשטאָפונג. זיי וועלען זיין שטאַרק פער־אינטערעסירט אין דעם נאַטירליכען, ווירק־זאַמען מיטעל קעגען פערשטאָפונג, וואָס איז ענדלעך געוואָרען פון מיליאָנען מענ־שען דורך זייער ערפאַהרונג.

מען עסט הייגט צו טאָג איבעראַל קעל־לאָגג'ס אָלל־ברען פאַר דער בעפרייונג פון פערשטאָפונג און כדי צו פערהיטען זיך קעגען פערשטאָפונג. דיעזער געשמאַ־קער סיריעל גיט צו שאַרפקע עלעמענטען צו דעם דייעט, וואָס איז אָן אַנסאָלוטע פערזיכערונג קעגען געפעהרליכע קראַנק־הייטען. קעלאָגג'ס אָלל־ברען איז גאַנ־ראַנטירט צו בעפרייען פון צייטווייליגער און ווידערהאָלענדער פערשטאָפונג.

קעלאָגג'ס אָלל־ברען איז דער אָריגינע־לער דורכאויס ברען. נים נור פערהיט דאָס קעגען פערשטאָפונג, נור עס עמפּאַלט אויך אַ סך אייזען וואָס בערייכערט די בלוטמען און ברייגנט אַרויס דעם גלוטענ־דען קאָליר פון געזונט אין אייער געזיכט. נים טויך און זאָרוכ זאַפּען; עס ברייגנט אויך וויכטיגע וויטאַמינס.

אייער גראָסער האָט קעלאָגג'ס אָלל־ברען אין דעם רוימען אין גרונעם פע־קעדוש. עס ווערט פערוויזט איבעראַל. גע־מאַכט פון קעלאָגג אין לאָנדאָן, אנגלאַנד. קעלאָגג'ס אָלל־ברען איז אַנסאָלוט כשר אונטער דער השגחת פון הגודת תרבנים פון מאָראָנטאָ.

Kellogg's ALL-BRAN

אויסגעבעסערט אין אינהאַלט און טעם

מירקין געברומט, — אָבער איך האָב קיין מורא ניט פאַר'ן טויט, נאָר מיר ער־גערט וואָס די דאָזיקע לומפּיקע דייטשן האָבן אונז געקאָכט פאַרנאַכט אהער אום צו דערטרינקען אונז ווי קליינע קעצע־לאַך.

— דאָס וועט זיי ניט געלונגען, — האָט ראָנאָווין גערעדט מיט א פינסטע־פּאַליאַקן וואָלטן זיי עס ניט געוואָנט. דער מינע, — מיינע פריינט, מיר זיי־נען דאָך פאַר־ווי פאַרלאָרן, טאָ מעגן מיר דאָך וואַגן עטוואָס, וואָס איז זייער געפערלאַך, אפשר וועלן מיר דאָך דורכ־פירן אונזער רעטונג, מיר שטייען שוין ביז'ן האַלז אין וואַסער און די נעקי־סטע מינוטן מוזן מיר דערטרונקען ווע־רן, טאָ איז דאָך שוין פיל בעסער דער־טרונקען צו ווערן אין דער אָפענער טייך איידער אלס געפאַנגענע אין א קלער. איך וויל אייך דאַרום זאָגן אז מיר זאָלן זיך אריינוואַרפן אין דעם דאָזיקן אונ־טערערדיישן קאַנאַל. פלייכט וועט אונז דער שטראָם אַרויסטראָגן אין דער אָפענ־נער טייך, און דאַן, האָפּ איך, וועלן מיר זיינען גערעטעט; אויב אונז וועט ניט געלינגען דורכצושווימען דעם גראָבן האָ־בען מיר דאָך סאַרווי גאָרינט וואָס צו פאַלירן.

די חברים, וועלכע זיינען שוין געע־שטאַנען ביז'ן האַלז אין וואַסער האָבן נעמוזט מודה זיין, אז דאָס איז דער איינציקער מיטל, וואָס בלייבט זיי איבער צו טאָן.

און שלמה ראָנאָווין איז געווען דער ערשטער און נאָך אים האָבן זיך די אי־בעריקע אריינגעוואָרפן אין דער טיפער און פינסטערער גרוב, וואָס איז געווען פול מיט וואַסער פון דעם ניעמאַן.

דער געדאַנק אז זיין רחל'ע, וועלכע ער האָט איבערגעלאָזן אַליין שוצלאָז און וועלכע דערוואַרטעט אים, האָט צו־גענעבן ראָנאָווין'ע א גוואַלדיקן אימ־פּעט צו קעמפּן קעגן דעם שטראָם און אזוי איז אים נאָך א קורצער צייט גע־לונגען אַרויסצושווימען אין דעם אָפענעם ניעמאַן.

(ווייטערעס קומט)

שנעלע הילף

רומאַטיזם

לאַמבעגאָ

נוראַלדזשיאַ

קאָפּ־שמערצן

פאַרקילונגען

אַספּירין מאַבלעטס וועלן פאַרלייכטערן דעם שמערץ. קיין צווייפל וועגן דעם. אפילו די שמערצן האָבן זיך שוין איינגעגעבן טיף אין א מאַנ'ס ביינער. אפילו די סיסטעמאַטישע שמערצן וואָס פרוען ליידן. זיי גיבן זיך אונטער די דאָ־זיקע מאַבלעטס! דער עכטער אַספּירין בריינגט פיל וויכטיקע נוצן. לייענט די אויסגעפּרובירטע דירעקשאָנס וועלכע גע־פינען זיך אין יעדן פּעקעדוש פון אַספּירין מאַבלעטס און ליידט ניט קיין אומזיס־טע שמערצן פון נוראַלדזשיאַ, נוריטיס, רומאַטיזם א. ד. ג. האַלט א באַטל פון די דאָזיקע מאַבלעטס אין הויז: טראָגט מיט זיך די פאַקעט פּושקעלע אויב איר ליידט פון אומדערוואַרטעטע קאָפּ־שמערצן, אדער פרעקילונגען. פאַרקילונגען. שנעלע הילף אַז אירגענד וועלכע שעדלאַכע ווירקונגען. אַספּירין גרייפט ניט אַז די הארץ. זוכט נאָך בלויז יעדן מאָל דעם נאָמען אַספּירין און דאָס וואָרט דזשענואין (עכ־טער) וועלכע זיינען גערוקט אין רויטן שריפט אויף יעדער באַקס.

TRADE MARK REG. BAYER ASPIRIN

וואָס טוט זיך אין עדמאָנטאָן?

פון בן־יהודה

אין אַלבערטער אוניווערסיטעט געפי־נען זיך דאָס יאָר 1560 סטודענטן, פון זיי זיינען 38 אידישע, 32 אינגלאַך און 6 מיידלאַך.

פאָלגנדיקע סטודענטן האָבן דאָס יאָר באַזוכט די פאָלגנדיקע פאַקולטעטן:

אַרטס — זעקס: ס. דייוויס, מ. דאָל־גאַי, מערי יאַפּע, סילוויע מאַסבי, עלי מאַרגאָלים און וו. גאָלמאַן.

אַרטס און לאָאָ — צוויי: סעם מילגער און מ. פינסקי.

אַרטס און אַנריקולטור — איינער: זוסיע אַרדין.

אַרטס און מעדיצין — דריי: מערי בעלקין, מ. קיעל, ס. ספּענער.

אַרטס און דענטיסטרי — איינער: מ. הארדין.

לאָאָ — פינף: טעד כהן, ד. סיגלער, ס. מאַסקאָוויטש, מ. וואַרשאָ, ל. פּיקאַרסקי

דענטיסטרי — צוויי: סעם ריסקין און איזי וועלטש.

מעדיצין — אַכט: מ. קאַרנעט, מ. האַלפּערין, ל. לעסקי, ה. לאַפּעל, ב. לייי־אָנס, ב. מאַסקאָוויטש, טש. וו. ווייגלעס, שרה יאַספּאָלסקי.

אַגריקולטור — איינער: ה. ערליך.

אינזשענירינג — פיר: אַסתר ראַסקין, מ. ליסקער, סעם פענער, מ. פעקעט.

קאָמערץ — איינער: י. סמאָלענסקי.

האַוסהאַלד עקאָנאָמיקס — איינע: עלע קריסטאַל.

שול עדוקעישאָן — איינער: אַל. קאַסטמאַן.

פאָלגנדיקע האָבן גראַדואירט דאָס יאָר:

אין לאָאָ: טעד כהן, מעקס וואַרשאָ.

האַוסהאַלד עקאָנאָמיקס: עלע קריסטאַל

מעדיצין: ה. לאַפּעל.

אַגריקולטור: הענרי ערליך.

מ. א. און סקול אָף עדוקעישאָן: אַל. קאַסטמאַן.

פאָלגנדיקע האָבן געקראָגן אויסצייכענונ־גען: סילוויע מאַסבי, סקאָלערשיפּ, די עדמאָנטאָן קאָנסיל אָף דזשואיש ווימען, פאַר די העכסטע סטענדינג, אין צווייטן יאָר אַרטס: סילוויע מאַסבי, די ווייל פרעזענטע פריז, פאַר די העכסטע צייכנס אין ערשטן יאָר פראַנצויזיש: מאַקס וואַר־שאָ, די קאַרסוויל פריז, אין דריטן יאָר געזעץ: ס. מאַסקאָוויטש, די קאַרסוויל פריז, אין צווייטן יאָר געזעץ: מאַקס וואַר־שאָ. טשיף־דזשאַסטיס נאָלד מעדאַל אין געזעץ: סילוויע מאַסבי, אין ערשטן קלאַס אלגעמיינער סטאַנדאַרד.

עלע קריסטאַל איז אָפּגעפאָרן פּראָקטי־צירן אין נייוואַרק אין מאַנטעפּיאָרע האָספּיטאַל.

* * *

סיום התורה

די חברה משניות, האָט דורכגעפירט איר סיום התורה אויפ'ן ספר וואָס זיי האָבן נעגעבן אין שול אריין.

דאָס איינשרייבן פון די אותיות, איז פאָרגעקומען אין די תלמוד־תורה קלוב צימערן, אונטער דער השגחת פון רעוו. א. פינסקי, מר. א. גרויסדאָרף איז געווען דער פירער פון דער גאַנצער אלגעמיינער פּראָגראַם און באַנקעט. פאַרקויפט אותיות און בכודים האָט מר. ישעיה נעלסאָן. די שרייבער, קאַסירער און פאַרוואַלטער זיי־נען געווען: א. נייהויז, ב. שאָ, ס. בער־קאָוו, י. ראַמיסאָן, י. קענגאַ, ק. רודניאַנ־סקי און ז. סלוצקי. די משגיחים איבער'ן לחיים זיינען געווען: ה. סאַטשאָאַף און מ. שעכטער.

די תורה איז געפירט געוואָרן אין שול, וואו עס איז דורכגעפירט געוואָרן א גע־וויסע צערעמאָניע, מ'האָט אויף אויסגע־טייט כבודים ביי די הקפות.

פון שול אין מען אריבער אין ת"ת זאָל וואו א גרויסער מאָלצייט, ביי שיין גע־רעקטע טישן, איז געגרייט געוואָרן. דער־פאָרזיצער, מר. גרויסדאָרף, האָט גערופן די געסט צו דערן אין האָט זיך אַלץ אויף ניט פאַרפעלט מיט. א רעדע. דער עולם האָט פיין אַפּראַבירט.

די איינגאַמע איז געווען צופרידנשטע־לענד, גענוג צו דעקן די הוצאות. די ספר תורה באַלאַנגט צו די חברה משניות און זיי האָבן א רעכט דאָס אויסצוגעבן וועגן נאָר זיי וועלן וועלן.

* * *

פּרוון הכן

א שיינער פּרוון הכן איז פאָרגעקומען ביי מר. און מרס. שמעון איזראַעל צו זייער זון זון אברהם. ה. שמעלצ'יקי איז געווען דער פאָרזיצער און וו. ווייסמאַן איז גע־ווען דער כהן. דער עולם האָט געדערט, יעדער מענינ'ן דיזומא, און געוואונשן די עלטערן גליק און נחת אין זייער זון. י. טאַראַאַש האָט אָפּעלירט פאַר'ן נאַציאָ־נאַל פאָנד אין $50.00 איז באַלד געוואָר מעלט געוואָרן, וועלכע זיינען איבערגע־נגען געוואָרן צו מר. י. טאַראַאַש, פאַר־זיצער פון נאַציאָנאַל פאָנד קאַמיטעט. דער עולם האָט גוט פאַרבראַכט ביי שיין גע־דעקטע טישן.

* * *

באַנקעט לכבוד דר. וואַרשאָ

די עדמאָנטאָנער בני־ציון האָבן דורכ־געפירט א באַנקעט לכבוד דר. וואַרשאָ, פּרעזידענט פון די הינע בני־ציון פאַר די לעצטע דריי יאָר. און זייער גוטער אי־בערגעבענער אַרבעטער.

דר. וואַרשאָ קאָן ניט אָפּגעבן אזויפיל צייט, אָבער ער האָט צוגעזאָגט צו טאָן ז